

El llenguatge ^{13/xi/1979}

La diferència

La diferència que hi ha entre diferència i diferencia és que diferència (mot esdrúixol, que escrivim amb accent) és un nom substantiu i diferencia (mot pla, que escrivim sense accent) és una forma del verb diferenciar. Diem, així, No hi sé veure la diferència i Aquest fet ens diferencia de tots els altres. S'esdevé, però, que una forma verbal com diferencia, que s'ha de pronunciar amb l'accent tònic a la i, com volia o tenia, és sovint pronunciada com un mot esdrúixol, igual que el substantiu diferència, fet que s'estén a altres formes del mateix verb, com diferencies o diferencien, que són, també, mots plans. Aquesta pronúncia impròpia té, a més, el seu reflex en l'escriptura: comporta la inscripció indeguda d'un accent gràfic en aquestes formes del verb diferenciar, que han d'anar sense. La influència de la forma accentuada del substantiu contribueix, sens dubte, a aquesta accentuació indeguda, tal com acabem de comprovar revisant les proves d'impremta d'un text en què figura diverses vegades la forma verbal diferencia, la qual hi apareix sistemàticament amb accent, encara que en l'original il·lustrat a la composició aquestes formes hi eren escrites, certament, sense aquest signe gràfic.

Convé recordar, doncs, que si bé escrivim amb accent gràfic substantius com diferència, presència, sentència, influència, pronúncia, denúncia, renúncia, còpia, història, vanaglòria, angúnia, malícia, etc., perquè es tracta de mots esdrúixols, cal escriure sense les formes dels verbs diferenciar, presenciar, sentenciar, influenciar, pronunciar, denunciar, etc., etc., que tenen les mateixes lletres: No pronuncia bé la «r». El presència l'espectacle. El jutge sentència severament. La mecanògrafa copia l'original, etc., frases en què pronuncia, presència, sentència i copia s'han de pronunciar com uns mots plans.

El castellà, pel que fa a la prosòdia d'aquestes formes verbals, distribueix en dos grups els verbs acabats en -iar: en «estudia», «canvia», «odia», l'accent recau a l'última vocal del radical, i en «envia», «confia» i «desvia», a la i de la terminació. En català, contràriament, tant estudia, canvia i odia, com envia, confia i desvia són mots plans, amb l'accent tònic a la i, i que cal escriure, doncs, sense accent.

Albert Jané